

URADNI VESTNIK OBČINE DOMŽALE

Domžale, 10. september 1981, Št. 12

PRIOLOGA OBČINSKEGA POROČEVALCA, GLASILA OBČINSKE KONFERENCE

SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA DOMŽALE

Na podlagi 122. člena Poslovnika Skupščine občine Domžale (Ur. vestnik občine Domžale, št. 11/91), objavljam naslednji

URADNI POPRAVEK

odloka o spremembi odloka o prispevnih stopnjah za

financiranje družbenih in gospodarskih dejavnosti v občini za čas od 1. 1. do 31. 12. 1981, ki je bil objavljen v Ur. vestniku občine Domžale, št. 10/81 z dne 29. 6. 1981

Pri objavi citiranega odloka je prišlo v drugem odstavku prvega člena do pomote. Drugi odstavek prvega člena se pravilno glasi:

„Ostali zavezanci prispevajo sredstva za zdravstveno

varstvo v skladu s sklepom o prispevkih za združevanje sredstev za zdravstveno varstvo občinskih zdravstvenih skupnosti od 1. 7. 1981 dalje.”

SKUPŠČINA OBČINE DOMŽALE

Številka: 420-13/81-11

Datum: 21. 8. 1981

SEKRETAR SKUPŠČINE

FRANC TEKAVEC, l. r.

DOBER DAN, DOMŽALSKI OBČAN — ANTON JANČIGAJ

Šestega septembra si je Anton Jančigaj iz Mengša naložil že osmi križ. Dobro lahko skrije svoja leta, saj bi mu težko prisodili sedemdeset let, ne pa kar osem desetletij, kljub temu pa rad potarna o osamljenosti, ki je nasploh tako značilen spremljevalec starejših ljudi. Osamljenost pa je lahko še toliko bolj zoprna, če je človek že dobrih dvajset let priklenjen na posteljo oz. invalidni voziček. Anton Jančigaj je vseeno izredno živahen in zgovoren sobesednik. Večine dogodkov se spominja s takšno natančnostjo, da je ni večš marsikateri zgodovinar. Posebno rad se vrača v čase med NOB, ko je bil večkrat zaprt, vseskozi pa je vzdrževal zvezo s partizani in tudi nasploh delal na terenu.

KOT VAJENEC NA KRIŠKI GRAŠČINI

Pri Jančigaju v Mengšu se že trije rodovi ukvarjajo s kolarstvom oz. z „bognarijo“, kot so temu rekli. Anton Jančigaj se še dobro spominja, kako je hodil njegov ded popravljat vozove po hišah, precej dela pa je bilo tudi na Staretovem gradu v Mengšu. Oče je nadaljeval dedovo tradicijo do leta 1896, ko si je na ženinem „svetu“ postavil skromno hišo in začel delati v glavnem domu. Na tem koncu Mengša je bilo takrat le pet hiš, vse drugo pa je bilo še polje.

„Seveda sem se šel tudi sam učiti za kolarja,“ pripoveduje Anton Jančigaj, ko se pogovarjava o njegovih mladih letih. „Tradicijsko je morala iti naprej, sicer pa mi drugega tudi ni kazalo. Čeprav kolarstvo ni bilo kdo ve kakšen poklic, je bil vseeno vsaj eden izmed tistih, ki je obetal stalen kos kruha.“ Še dobro se spominja, da je hodil očetu pomagat popravljat vozove na kriško graščino. Bilo je 1915 leta. Anton je imel takrat 14 let. Oče je imel tudi sicer na kriški graščini vsako leto dela za cel mesec, 1915. leta pa jim je pogorel del gospodarskega poslopja, vsi vozovi in druga oprema, tako da je bilo dela za pol leta.

„Ker so obnovljali graščino, so tako rekoč noč in dan vozili les iz gozda. Pri tem se je tudi marsikaj polomilo, tako da dela ni in ni bilo konca,“ se spominja Anton Jančigaj. Na Križu so takrat vozili s tremi pari konj, s tremi pari volov, v sili pa so naučili voziti tudi bike.

„Z atom sva naredila več novih voz, treba je bilo narediti nove velike sani, lojtnike in tudi vse drugo. Atu so plačali po tri krone, meni pa po 1,30, kar je bil moj prvi boljši zaslužek.”

Kriška graščina je pozneje vedno bolj propadala, posebno od takrat naprej ji je šlo vse po zlu, ko ni bil več oskrbnik Vilčnik, najboljši oskrbnik te graščine.

Mengeš po 1. svetovni vojni

Anton Jančigaj rad pripoveduje o svojem rojstnem kraju, ko še ni bil tako velik.

„O, podoba trga pa je imel vseskozi!“ pribije ob tem. „Že od daleč se je videlo, da je Mengeš nekaj posebnega.”

Imeli so eno izmed večjih pivovarn, kjer so varili pivo po starem češkem receptu. Ob delu je bil vseskozi prisoten neki Čeh, tako da je delo res potekalo, kot je bilo treba. Lastnik pivovarne je bila Ljudska posojilnica iz Ljubljane, ki je pivovarno nasledila od Staretovih.

V Mengšu je bilo zelo razvito tudi slavninarstvo. Najmanj pet zasebnikov se je ukvarjalo s to obrtjo, imeli pa so tudi veliko slavninarsko zadrugo. Trdnih gruntov je bilo v tistem času vedno manj. Nekatere kmetije so čez noč prišle na boben.

„Seveda,“ se posmeje Anton Jančigaj, „kako tudi ne, ko pa so hoteli nekateri kmetje živeti po gosposko, denarja in možnosti za to pa niso imeli. Ta jara gospoda ni bila kaj dosti vredna.”

Poleg kmetov pa je bilo v Mengšu takrat veliko trdnih obrtnikov, ki so imeli vedno dovolj dela. Mengeš je bil poznan po dobrih čavljarijih, različnih mizarjih, spretnih kleparjih in seveda izvrstnih kolarjih.

„Življenje je bilo težko,“ pripoveduje Anton Jančigaj, „a vendar je kar šlo. Z očetom sva delala vozove, takšne „mesarske“ na vzmeti. Prodajal jih je Močnik, ki jih je tudi lakiral in opremil ter tapeciral.”

„Posebno veliko dela je bilo ob ljubljanskem velesejmu. Takrat je bilo treba pripraviti tudi do deset voz. Gospodarska kriza se je poznala povsod, vendar so se Jančigajevi nekako izvlekli, saj so vzeli v račun tudi hranilno knjižico, za katero so potem dobili nekaj živeža ali orodje za delavnico.”

„Oženil sem se še pred tem,“ se mu zasvetijo oči. „Dobil sem dobro ženo, Dornikovo, ki je bila tako pridna in čuteča kot nobena druga. Bila je sicer z velike kmetije, vendar ni bilo hude burje zato, ker sem jo vzel jaz, kolarjev sin. Vseskozi mi je močno stala ob strani, posebno pa po nesreči, vse do svoje smrti.”

Zapori in delo na terenu

Anton Jančigaj je bil povezan z naprednimi komunisti že pred začetkom oborožene vstaje. K njemu na dom so hodili Blejec, Urbanc, Ogrin, Cerar, dr. Zajc, Tomo Brejc, Mira Svetina tako rekoč vsi znani aktivisti. Od vsega začetka je Anton Jančigaj vzdrževal zvezo s partizani, jim pomagal s hrano, obleko in z vsem drugim, kar so potrebovali.

„Nemci so slutili, kako je z našo hišo, zato so jo ničkolikokrat prišli preiskat, da bi dobili kaj sumljivega. Leta 1942 so me v Kamniku zaprli za en mesec, potem pa so me morali izpustiti, saj mi niso mogli ničesar dokazati. Drugič sem

bil zaprt, ker sem prvoborca Lenarta s Koroske peljal k zdravniku dr. Zajcu, vse skupaj pa je nekdo ovadil. Tretjič sem bil aretiran 27. aprila 1943. Z ženo vred so naju poslali v Begunje, kjer sva točno pol leta trepetala za svojo usodo.”

Pri Jančigajevih je bilo vedno veliko ljudi, kot delavci ali kot kupci, zato je Anton Jančigaj bil še toliko bolj v negotovosti, kje ga bo kdo izdal. Nikdar nisi vedel, na čigavi strani je kdo. V Begunjah je bil na primer šestnajst dni v bunkerju, kjer je dobil hrano le vsake štiri dni, pozneje pa se je nekdo toliko zavzel zanj, da ga niso ubili, ampak je lahko delal celo v delavnicah.

„Nekaj časa sva bila skupaj zaprta tudi z dr. Tinotom Zajcem,“ se spominja. „Ko sem bil sam že v delavnicah, sem še vedno hodil spat v skupno sobo, samo da sem dr. Zajcu lahko nesel kakšno cigareto.”

Po begunjskem zaporu so se doma vrstile preiskave druga za drugo, tudi po dvakrat na teden. Ob koncu 1944 leta sta bila s sinom oba zaprta nekaj dni, ker nista privolila, da bi šel sin k beli gardi.

„Posebno nevarno je bilo tudi ob koncu vojne. Kdo ve, kako bi se končalo, če se ne bi pravočasno umaknil. Najbolj varnega sem se počutil ob partizanski vojski v Trzinu, drugod je bilo ponoči kljub svobodi še marsikaj, posebno pa različni osebni obračuni poražencev.”

Na mengeški občini

Jeseni 1945. leta je bil Anton Jančigaj izvoljen za tajnika mengeške nove občine. Predsednikoval ji je Ivan Vidali. Ko je šel predsednik študirat, je Jančigaj nekaj časa delal na obeh mestih.

„Odborniki so bili takrat čisto nekaj drugega,“ meni Anton Jančigaj. „Vsi so razumeli čas; vsi so bili izredno delavni, vsi pa so se obnašali tudi izredno gospodarsko!”

Ukvarjali so se z različnimi težavami, od obnove domačij do novih cestnih povezav, urejanja zemljišč, pobiranja davkov; tisoč stvari je bilo treba postoriti. Posebno hudo je bilo pozneje, ko se je začela gonja z obvezno oddajo živil.

Vmes so se z delom na mengeški občini spoprijeli tudi drugi, ptem pa je delo kot predsednik občine devet let opravljal spet Anton Jančigaj, vse do takrat, ko je mengeško občino prevzela domžalska.

„Po svoje je bilo delo na občini prijetno, saj sem bil vedno z ljudmi, v središču vseh težav in dogajanja, res pa tudi je, da sem zaradi občinskega dela delo doma, v delavnici, precej zanemara-

(Nadaljevanje na 26. strani)